

Svjetski i domaći trendovi zaštite tala i poljoprivredne proizvodnje od Stockholma do Rio de Janeira

Zoltan Racz
Agronomski fakultet, Zagreb

Sažetak

Premda je u proteklih 20 godina između dviju svjetskih konferencija učinjeno mnogo u proizvodnji hrane i zaštiti okoliša, još uvijek ostaju brojne dileme o sudbini Zemlje i daljnjem razvoju čovječanstva na pragu trećeg milenija.

U globalnim razmjerima to su ponovne prijetnje gladi zbog stalnog porasta stanovništva, povećanje temperature zraka zbog povećanih količina ugljičnog dioksida i drugih štetnih plinova, zatim prekomjerna sječa i sušenje šuma zbog kiselih kiša te erozija i zagađivanje tla i voda kemijskim polutantima, kao i napuštanjem posjeda i pretvorbom plodnih površina u građevinsko zemljište.

Osim toga u članku se navode specifičnosti i potrebe poslijeratne obnove sela i poljoprivredne proizvodnje u Hrvatskoj.

Ključne riječi: alternativna agrikultura, degradacija, erozija, hrvatski agrar, polutanti, poljoprivredna proizvodnja, zaštita tla

UVOD

Kako je poznato, inicijativa za zaštitu tla pokrenuta je na Stockholmskoj konferenciji Ujedinjenih naroda 1972. godine. Naknadno je usvojen međunarodni dokument »Svjetska politika o tlu«, dok se daljnje akcije provode u okviru programa zaštite okoline (UNEP) s ciljem:

- unapređenja i proširenja poljoprivredne proizvodnje na postojećim i novim površinama pogodnim za tu svrhu
- zaštite poljoprivrednog i šumskog zemljišta od raznih oštećenja, kao i zbog smanjenja zagađivanja tla i voda kemijskim polutantima.

U bivšoj državi spomenutom problematikom bavila se posebna komisija Jugoslavenskog društva za proučavanje tla, dok se u Hrvatskoj njome bavi članstvo Hrvatskog tloznanstvenog društva i nekoliko znanstvenih ustanova u Zagrebu, Osijeku i Splitu. Osim toga, u Splitu postoji Centar za regionalne aktivnosti, namijenjen tzv. Prioritetnom programu akcija u Mediteranu (PAP/MAP) u sklopu Programa UN za okoliš (UNEP).

Od najznačajnijih radova iz ranijeg razdoblja izdvajamo rad M. Ćirića (1984), u kojem je obrađena svjetska zemljišna politika. Zatim rad Škorića i suradnika (1984), posvećenog raznim vrstama oštećenja zemljišta i potrebnim mjerama zaštite u nas, te rad Prpića i suradnika (1987) s opširnijim podacima o šumskim štetama i opterećenjima šumskih tala u Hrvatskoj.

U daljnjem tekstu navode se noviji rezultati istraživanja degradacije i zaštite tala u svijetu i u nas. Nakon toga objasnit ćemo suvremene koncepcije alternativne poljoprivrede u svijetu, zajedno s našim potrebama i specifičnostima pojedinih regija.

